

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE
RADA NAUKOWA

ZESZYTY
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

Vol. 50, NUMER 3

WARSZAWA 2026

Spis treści / Contents

Marek Masztalerz, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Joanna Błażyńska, Elżbieta Izabela Szczepankiewicz, <i>Ujawnianie informacji na podstawie sektorowych standardów tematycznych ESRS przez spółki z sektora odnawialnych źródeł energii</i> – Disclosure of information based on the ESRS Sector-Specific Standards by companies in the renewable energy sources sector	9
Leszek Borowiec, Aleksandra Kośmider, <i>Postrzeganie wpływu narzędzi sztucznej inteligencji na efektywność procesów w praktyce rachunkowości</i> – Perception of the impact of artificial intelligence tools on the efficiency of processes in accounting practice	31
Waldemar Gos, <i>Jakość ujawnień polityki rachunkowości przez wybrane uczelnie publiczne</i> – The quality of disclosures of accounting policies by selected public universities	49
Mariusz Karwowski, <i>Zakres i sposób prezentacji wybranych ujawnień środowiskowych wynikających z artykułu 8 Taksonomii UE i standardów ESRS w kontekście digitalizacji sprawozdawczości ESG</i> – The scope and presentation of selected environmental disclosures under article 8 of the EU Taxonomy and ESRS Standards in the context of ESG reporting digitalisation	67
Katarzyna Kobiela-Pionnier, Monika Karniewska-Mazur, <i>Automatyzacja konsolidacji sprawozdań finansowych: przegląd literatury i proponowane kierunki badań</i> – Automation of financial statement consolidation: A literature review and future research directions	89
Monika Łada, Edyta Łazarowicz, <i>Raportowanie narracyjne ryzyka wizerunkowego przez polskie spółki giełdowe z indeksu WIG30</i> – Narrative reporting of image risk by Polish WIG30 listed companies	119
Monika Raulinajtys-Grzybek, Mariusz Karwowski, Zuzanna Świerc, <i>Wzorce rekomendacji dydaktycznych generowanych przez sztuczną inteligencję w nauczaniu rachunkowości – analiza jakościowa odpowiedzi modelu ChatGPT</i> – Patterns of AI-generated teaching recommendations in accounting education: A qualitative analysis of ChatGPT responses	135
Halina Waniak-Michalak, Krzysztof Derejski, Rafał Zarebski, <i>Finansowanie i praktyka rachunkowości Instytutu Literackiego „Kultura” w latach 60. XX wieku</i> – The financing and accounting practice of the “Kultura” Literary Institute in the 1960s	159

W kierunku umiędzynarodowienia / Towards internationalization

Marlena Ciechan-Kujawa, Monika Pietkiewicz, *From regulatory anticipation to action: Materiality assessment disclosure under ESRS*

– Od antycypacji regulacyjnej do działania: ujawnianie oceny istotności w obliczu presji wynikającej z ESRS 189

Anna Karmańska, *AI-based diagnosis of the continuity of research thought: A case study from the perspective of innovation and management accounting*

– Diagnoza ciągłości myśli badawczej oparta na sztucznej inteligencji: studium przypadku z perspektywy innowacji i rachunkowości zarządczej ... 215

Magdalena Kowalczyk, *The usefulness and quality of the information provided by Polish local governments in financial and budgetary reports*

– Użyteczność i jakość informacji dostarczanych przez sprawozdawczość polskich jednostek samorządu terytorialnego 235

Bartłomiej Nita, *Performance measurement system maturity and financial resilience in SMEs: The mediating role of managerial decision quality*

– Dojrzałość systemu pomiaru dokonań a odporność finansowa MŚP: pośrednicząca rola jakości decyzji menedżerskich 257

Aleksandra Sulik-Górecka, *EU Taxonomy disclosures as a regulatory and narrative instrument: Evidence from Polish listed companies*

– Ujawnienia w ramach Taksonomii Unii Europejskiej jako instrument regulacyjny i narracyjny: dowody z polskich spółek giełdowych 281

Maciej Andrzej Tuszkiewicz, Olga Grzybek, Ewa Wanda Maruszewska, *Spillover effect of technology perception in accounting information systems: Evidence from structured e-invoicing*

– Efekt rozlania postrzegania technologii w systemach informatycznych rachunkowości: wyniki badań nad Krajowym Systemem e-Faktur 307

Informacje dla autorów 331

Instructions for authors 349

Ujawnianie informacji na podstawie sektorowych standardów tematycznych ESRS przez spółki z sektora odnawialnych źródeł energii

JOANNA BŁAŻYŃSKA, ELŻBIETA IZABELA SZCZEPANKIEWICZ

Streszczenie

Cel: Ustalenie, czy polskie spółki z sektora odnawialnych źródeł energii (OZE) notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie raportują kwestie zrównoważonego rozwoju zgodnie z wymogami sektorowych standardów tematycznych Europejskich Standardów Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju (ESRS) i ich raporty mogą stanowić wzorzec dla innych spółek zobligowanych do raportowania dotyczącego ESG.

Metodyka/podejście badawcze: Zastosowano podejście studium przypadku, wykorzystując dane zebrane ze sprawozdań zrównoważonego rozwoju za 2024 rok. Zastosowano metodę analizy treści sprawozdań.

Wyniki: W artykule przedstawiono analizę ujawniania informacji wymaganych w sektorowych standardach tematycznych ESRS przez spółki z sektora OZE notowanych na GPW w Warszawie i zidentyfikowano lukę między wykazywanym w standardach tematycznych ESRS a faktycznym zakresem ujawnień kwestii ESG w rocznych sprawozdaniach zrównoważonego rozwoju. Wyniki ujawniają istotne różnice w stosowaniu tych standardów między spółkami z sektora OZE. Odnosząc się do wcześniejszych opracowań wykazano, że poziom ujawnień środowiskowych i ESG opartych na Standardach GRI był stosunkowo niski w porównaniu z nowymi wymogami sektorowych standardów tematycznych ESRS, co potwierdziło, że obecnie spółki muszą dostosować wewnętrzne systemy informacyjne, które będą spełniać nowe wymogi raportowania.

Oryginalność/wartość: Niniejsze badanie przedstawia analizę dotychczasowych i pojawiających się praktyk w zakresie ESG, oferując cenne implikacje dla spółek w UE przygotowujących swoje raporty zgodnie z wymogami nowych ESRS. Wykazano zmianę podejścia UE z rygorystycznego stosowania ESRS na rzecz rozwiązań elastycznych i dobrowolnych w zakresie kto i jak ma raportować kwestie zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: odnawialne źródła energii, Europejskie Standardy Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju, sprawozdanie ze zrównoważonego rozwoju, dyrektywa w sprawie raportowania zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw, spółki notowane na GPW w Warszawie, ujawnienia środowiskowe, raportowanie środowiskowe.

Abstract

Purpose: The article aims to determine whether Polish renewable energy companies listed on the Warsaw Stock Exchange report on sustainability issues in accordance with the requirements of the European Sustainability Reporting Standards (ESRS) Sector-Specific Standards and whether their reports can serve as a model for other companies required to report on environmental, social, and governance (ESG) issues.

Methodology/approach: A case study approach was adopted, using data collected from 2024 sustainability reports. Content analysis was employed.

Findings: This article analyzes the disclosures required by the ESRS Sector-Specific Standards for companies in the renewable energy sector listed on the Warsaw Stock Exchange (WSE) and identifies the gap between the scope of ESG disclosures reported under the ESRS thematic standards and the actual scope of ESG disclosures in annual Sustainability Reports. The results reveal significant differences in how these standards are applied among companies in the renewable energy sector. Comparing these studies

with previous studies shows that the level of environmental disclosures based on the Global Reporting Initiative (GRI) Standards was relatively low compared to the new requirements of the ESRS Sector-Specific Standards, confirming that companies must now adapt their internal information systems to meet the new reporting requirements.

Originality/value: This study analyzes existing and emerging ESG practices, offering valuable implications for EU companies preparing their reports in accordance with the new ESRS requirements. It demonstrates a shift in the EU approach, from a strict application of the ESRS to a more flexible, voluntary approach as to who should report on sustainability issues and how.

Keywords: renewable energy sources, European Sustainability Reporting Standards (ESRS), sustainability report, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), companies listed on the Warsaw Stock Exchange, environmental disclosures, environmental reporting.

Postrzeganie wpływu narzędzi sztucznej inteligencji na efektywność procesów w praktyce rachunkowości

LESZEK BOROWIEC, ALEKSANDRA KOŚMIDER

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest ocena wpływu narzędzi opartych na sztucznej inteligencji na efektywność procesów realizowanych w praktyce rachunkowości oraz identyfikacja korzyści, zagrożeń i kierunków dalszego wykorzystania AI z perspektywy praktyków rachunkowości.

Metodyka/podejście badawcze: W części empirycznej zastosowano badania ilościowe korzystając z ankiety, przeprowadzonej w pierwszym półroczu 2025 roku na próbie 119 specjalistów rachunkowości. Dobór respondentów miał charakter celowy. Analizę danych oparto na miarach statystyki opisowej, w tym średnich, medianach, odchyleniach standardowych oraz procentowym udziale ocen w skali Likerta.

Wyniki: Badania wykazały, że narzędzia AI postrzegane są jako wpływające na poprawę efektywności przetwarzania dokumentów, wyszukiwania danych i analityki finansowej. Respondenci dostrzegali umiarkowaną poprawę w procesach obsługi klienta, wykrywania błędów i archiwizacji. Największe obawy wiązały się z ryzykiem błędnych danych oraz możliwością utraty stanowiska pracy w wyniku automatyzacji. Jednocześnie ponad 70% respondentów jest otwartych na dalsze korzystanie z AI w pracy księgowego, choć zróżnicowanie opinii wskazuje na potrzebę dopasowania narzędzi do specyfiki procesów i ograniczeń technologicznych.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Eksploracyjny charakter badania, niewielka próba i przekrojowy projekt ograniczają możliwość generalizacji wyników, lecz mogą stanowić podstawę dalszych analiz zastosowania AI w rachunkowości.

Oryginalność/wartość: W artykule zaprezentowano stan obecny wciąż mało badanego obszaru oraz wyniki pierwszych badań w Polsce dotyczące wpływu AI na procesy w zakresie rachunkowości, wypełniając lukę badawczą i wspierając dyskusję o cyfrowej transformacji zawodu księgowego.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, rachunkowość, automatyzacja procesów, transformacja cyfrowa.

Abstract

Purpose: The article assesses the impact of artificial intelligence (AI)-based tools on the efficiency of accounting practices and identifies the benefits, threats, and directions of further use of AI from the perspective of accounting practitioners.

Methodology/approach: A quantitative survey was conducted in the first half of 2025 with a purposive sample of 119 accounting professionals. Data were analyzed using descriptive statistics, including means, medians, standard deviations, and the distribution of responses on a Likert scale.

Findings: The research shows that AI tools are seen as improving the efficiency of document processing, data retrieval, and financial analytics. Moderate improvements were observed in customer service, error detection, and archiving. Key concerns relate to potential data inaccuracies and the risk of job displacement due to automation. Over 70% of respondents expressed a willingness to continue using AI in accounting, highlighting the need for process-specific adaptation and attention to technological limitations.

Research limitations/implications: The exploratory design, small sample, and cross-sectional nature limit the generalizability of the findings. Nevertheless, the study provides an initial empirical basis for further research on AI adoption in accounting.

Originality/value: This article contributes to the emerging field of AI in accounting by providing early empirical evidence from Poland. It addresses a research gap and informs discussions on the digital transformation of accounting practices.

Keywords: artificial intelligence, accounting, process automation, digital transformation.

Jakość ujawnień polityki rachunkowości przez wybrane uczelnie publiczne

WALDEMAR GOS

Streszczenie

Cel: Analiza i ocena jakości ujawnień dotyczących zasad (polityki) rachunkowości zawartych we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego wybranych uczelni publicznych w Polsce.

Metodyka/podejście badawcze: W badaniu zastosowano następujące metody badawcze: analizę treści wprowadzenia do sprawozdania finansowego i wybranych zasad (polityki) rachunkowości przyjętych w zarządzeniach wybranych uczelni publicznych oraz analizę porównawczą.

Wyniki: Ujawniane przez uczelnie publiczne zasady (polityka) rachunkowości są różnej jakości, biorąc pod uwagę takie kryteria jak objętość i zawartość treści, używane sformułowania. Szczególnie jest to widoczne analizując opis zasad (polityki) rachunkowości w zakresie obligacji.

Implikacje badawcze: Przeprowadzona analiza treści może być inspiracją do opracowania wzorca prezentacji zasad (polityki) rachunkowości dla uczelni publicznych.

Oryginalność/wartość: Precyzyjne ujawnianie informacji dotyczących zasad (polityki) rachunkowości we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego pozwala na rzetelną i wiarygodną ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wyniku finansowego i innych składowych kapitału własnego jednostki.

Słowa kluczowe: zasady (polityka) rachunkowości, jakość informacji, sprawozdawczość finansowa, obligacje, uczelnie publiczne.

Abstract

Purpose: The aim of the study is to analyze and evaluate the quality of disclosures regarding accounting principles (policies) presented in the introduction to the financial statements of public universities in Poland.

Methodology/approach: The study applied content analysis of the introductions to financial statements and of selected accounting principles (policies) adopted in the internal regulations of selected public universities, as well as comparative analysis.

Findings: The accounting principles (policies) disclosed by public universities vary in quality when assessed against criteria such as scope, content, and wording used. This is particularly evident in the analysis of accounting policy descriptions related to bonds.

Research implications: This content analysis can serve as a basis for developing a model framework for presenting accounting principles (policies) at public universities.

Originality/value: Precise disclosure of information on accounting principles (policies) in the introduction to the financial statements enables a reliable and credible assessment of an entity's assets, financial position, financial result, and other components of equity. This content analysis can serve as a basis for developing a model framework for presenting accounting principles (policies) at public universities.

Keywords: accounting principles (policy), quality of information, financial reporting, bonds, public universities.

Zakres i sposób prezentacji wybranych ujawnień środowiskowych wynikających z artykułu 8 Taksonomii UE i standardów ESRS w kontekście digitalizacji sprawozdawczości ESG

MARIUSZ KARWOWSKI

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest identyfikacja i ocena zróżnicowania w zakresie oraz sposobie prezentacji wybranych ujawnień środowiskowych określonych w standardach ESRS oraz wskaźników z artykułu 8 Taksonomii UE w sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. Przedmiotem oceny są również konsekwencje tego zróżnicowania dla porównywalności danych i możliwości ich cyfrowego przetwarzania.

Metodyka/podejście badawcze: W pierwszej części artykułu, na podstawie analizy literatury oraz regulacji prawnych, przedstawiono zakres ujawnień wynikających z Taksonomii UE i standardów ESRS, a także rolę digitalizacji sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju. W części empirycznej zastosowano metodę analizy zawartości sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju 66 przedsiębiorstw z Unii Europejskiej działających w sektorach budownictwa i telekomunikacji. Badanie obejmowało analizę ujawnień dotyczących energochłonności, intensywności emisji gazów cieplarnianych, wodochłonności oraz kluczowych wskaźników wynikających z art. 8 Taksonomii UE (obrót, CapEx i OpEx).

Wyniki: Wyniki badania wskazują na istotne zróżnicowanie zarówno w zakresie ujawniania analizowanych wskaźników, jak i w sposobie ich prezentacji. Dotyczy to przede wszystkim stosowanych jednostek miary, mnożników liczbowych oraz poziomu szczegółowości prezentowanych danych. W sektorze budownictwa częściej ujawniano informacje środowiskowe wynikające ze standardów ESRS oraz wskaźniki wynikające z art. 8 Taksonomii UE niż w sektorze telekomunikacyjnym. Z badania wynika, że niejednolity sposób prezentacji danych może ograniczać ich porównywalność oraz utrudniać ich automatyczne przetwarzanie w środowisku cyfrowym.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi do literatury empiryczne dowody dotyczące stopnia zróżnicowania sposobu prezentacji wybranych ujawnień środowiskowych wynikających ze standardów ESRS oraz wskaźników wynikających z art. 8 Taksonomii UE. Oryginalność badania polega na połączeniu analizy zakresu i sposobu prezentacji ujawnień środowiskowych z oceną konsekwencji tego zróżnicowania dla digitalizacji oraz automatycznego przetwarzania danych ESG. Wyniki wskazują na potrzebę dalszej standaryzacji prezentacji danych ESG oraz rozwoju cyfrowych taksonomii raportowania wspierających porównywalność oraz automatyczne przetwarzanie danych ESG.

Słowa kluczowe: sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju, Taksonomia UE, Europejskie Standardy Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju, digitalizacja, XBRL.

Abstract

Purpose: The article identifies and assesses diversity in the extent and presentation of selected environmental disclosures specified in the European Sustainability Reporting Standards (ESRS) and the indicators required under Article 8 of the EU Taxonomy, as reported in sustainability reports. The assessment also covers the implications of such diversity for data comparability and digital processing.

Methodology/approach: The first part of the article discusses the regulatory framework of the European Union (EU) Taxonomy and ESRS standards based on a review of the literature and legal regulations, as well as the role of digitalisation in sustainability reporting. The empirical study is based on a content analysis of the sustainability reporting of 66 companies from the EU operating in the construction and telecommunications sectors. The analysis focuses on disclosures related to energy intensity, greenhouse gas emission intensity, water intensity, and EU Taxonomy key performance indicators (turnover, CapEx, and OpEx).

Findings: The results reveal significant differences in both the extent of disclosures and the way they are presented. These differences relate mainly to the units of measurement, numerical multipliers, and the level of detail provided. Environmental disclosures under the ESRS and indicators resulting from Article 8 of the EU Taxonomy were disclosed more frequently in the construction sector than in the telecommunications sector. Non-uniform presentation of data may limit their comparability and hinder automated processing in a digital environment.

Originality/value: The article provides empirical evidence on the degree of diversity in how companies present environmental disclosures under the ESRS and Article 8 indicators. The originality of the study lies in combining the analysis of the scope and presentation of environmental disclosures with an assessment of the implications of such diversity for digitalisation and the automated processing of ESG data. The findings highlight the need for further standardisation of ESG data presentation and the development of digital reporting taxonomies that support the comparability and automated processing of ESG data.

Keywords: sustainability reporting, EU Taxonomy, European Sustainability Reporting Standards, digitalisation, XBRL.

Automatyzacja konsolidacji sprawozdań finansowych: przegląd literatury i proponowane kierunki badań

KATARZYNA KOBIELA-PIONNIER, MONIKA KARNIEWSKA-MAZUR

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest omówienie możliwości automatyzacji procesu konsolidacji sprawozdań finansowych z uwzględnieniem inteligentnej automatyzacji wykorzystującej AI.

Metodyka/podejście badawcze: Wykorzystano systematyczny przegląd literatury obejmujący 18 artykułów dostępnych w bazach Web of Science, Scopus i EBSCO oraz przeglądarce Google Scholar.

Wyniki: Automatyzacja procesu konsolidacji sprawozdań finansowych jest obszarem relatywnie słabo eksplorowanym, a dostępna literatura naukowa ma charakter wstępny i rozwijający się. Dominują artykuły koncepcyjne i opisowe, badania empiryczne są nieliczne i mają ograniczony zasięg. Zakres możliwości automatyzacji wskazywany w literaturze obejmuje przede wszystkim standardowe i powtarzalne czynności dokonywane w procesie konsolidacji. W żadnym z analizowanych artykułów nie odniesiono się do transakcji i zdarzeń nietypowych, wymagających wysokich kompetencji i profesjonalnego osądu. Kluczowe warunki skutecznej automatyzacji obejmują m.in. wysoką jakość danych wejściowych, standaryzację polityk rachunkowości i procesów księgowych w grupie kapitałowej, interoperacyjność systemów i dobór odpowiedniego narzędzia oraz pozyskanie adekwatnych kompetencji przez pracowników. Jako bariery i wyzwania należy natomiast wskazać m.in. wysokie koszty, problemy ochrony danych i cyberbezpieczeństwa oraz kwestie prawno-regulacyjne.

Ograniczenia badawcze: Przegląd literatury ograniczono do artykułów w języku polskim i angielskim dostępnych w wybranych bazach. Pominięto książki, materiały konferencyjne, promocyjne czy marketingowe.

Oryginalność/wartość: Wkład do literatury stanowi uporządkowanie wiedzy w zakresie technologii służących transformacji cyfrowej rachunkowości, identyfikacja luki badawczej dotyczącej automatyzacji procesu konsolidacji sprawozdań finansowych oraz propozycje kierunków dalszych badań. Zgodnie z wiedzą autorek jest to pierwszy w polskim piśmiennictwie przegląd literatury skupiony na zagadnieniu automatyzacji procesu konsolidacji sprawozdań finansowych.

Słowa kluczowe: konsolidacja sprawozdań finansowych, skonsolidowane sprawozdanie finansowe, automatyzacja, inteligenta automatyzacja, sztuczna inteligencja, AI.

Abstract

Purpose: This article examines the potential for automating financial statement consolidation, focusing on intelligent automation supported by artificial intelligence (AI).

Methodology/approach: The study is based on a systematic literature review covering 18 articles identified in the Web of Science, Scopus, EBSCO, and Google Scholar databases.

Findings: The automation of the financial statement consolidation process remains a relatively underexplored area, and the existing body of literature is preliminary and still evolving. The literature is dominated by conceptual and descriptive studies, while empirical research is scarce and limited in scope. The automation opportunities identified in the literature primarily concern routine and repetitive tasks performed during the consolidation process. None of the studies addresses non-routine transactions and events

that require advanced expertise and professional judgment. The key prerequisites for successful automation include high-quality input data, the standardization of accounting policies and practices across the corporate group, system interoperability, the selection of appropriate technological solutions, and the development of relevant employee competencies. The main barriers and challenges include high implementation costs, data protection and cybersecurity issues, as well as legal and regulatory constraints.

Research limitations/implications: The literature review was limited to articles in Polish and English available in the selected databases. Books, as well as conference, promotional, and marketing materials were excluded.

Originality/value: The article contributes to the literature by systematizing current knowledge on technologies supporting the digital transformation of accounting, identifying a research gap concerning the automation of the financial statement consolidation process, and proposing directions for future research. To the best of the authors' knowledge, this is the first literature review in the Polish academic literature focused specifically on the automation of the financial statement consolidation process.

Keywords: consolidation of financial statement, consolidated financial statement, automation, intelligent automation, artificial intelligence, AI.

Raportowanie narracyjne ryzyka wizerunkowego przez polskie spółki giełdowe z indeksu WIG30

MONIKA ŁADA, EDYTA ŁAZAROWICZ

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest identyfikacja sposobów narracyjnego konstruowania ryzyka wizerunkowego w sprawozdaniach z działalności zarządu wybranych polskich spółek giełdowych.

Metodyka/podejście badawcze: Badania empiryczne oparto na kontekstowej analizie treści 226 sprawozdań z działalności zarządu grup kapitałowych należących do indeksu WIG30 (z wyłączeniem spółek zagranicznych) za lata 2017–2024.

Wyniki: Zastosowanie dwuwymiarowego modelu analizy ujawnień narracyjnych opartej na koncepcji organizowania ryzyka pozwoliło zidentyfikować sposób konstruowania ryzyka wizerunkowego w raportach spółek. Analiza wykazała selektywny i często ogólnikowy charakter ujawnień obiektów ryzyka oraz powiązanej z nimi pracy nad ryzykiem. Narracje w obu obszarach odzwierciedlały dualny charakter ryzyka wizerunkowego, tj. odnosiły się zarówno do potencjalnych kontrowersji, jak i ich publicznej ekspozycji. Zauważono także zabiegi narracyjne ukierunkowane na lokowanie odpowiedzialności za ryzyko wśród innych uczestników ekosystemu ryzyka.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badanie obejmuje ograniczoną grupę największych polskich spółek giełdowych oraz jeden typ raportu. Dalsze analizy mogłyby objąć szersze próby przedsiębiorstw oraz uwzględnić kontekst publicznych ekspozycji medialnych.

Oryginalność/wartość: W artykule przedstawiono dwuwymiarowy model analizy narracyjnych ujawnień ryzyka wizerunkowego (reputacyjnego) osadzony w koncepcji organizowania ryzyka. Model ten pozwala lepiej wyjaśnić selektywność i strategiczny charakter narracji dotyczących ryzyka wizerunkowego w raportach korporacyjnych.

Słowa kluczowe: ryzyko wizerunkowe, ryzyko reputacyjne, raportowanie narracyjne, ujawnienia ryzyka, organizowanie ryzyka.

Abstract

Purpose: The paper aims to identify how image risk is narratively constructed in the management reports of selected Polish listed companies.

Methodology/approach: The empirical study is based on a contextual content analysis of 226 management reports prepared by capital groups included in the WIG30 index (excluding foreign companies) for the period 2017–2024.

Findings: Applying a two-dimensional model of narrative disclosures grounded in the concept of organising risk made it possible to identify how reputational risk is constructed in corporate reports. The analysis revealed the selective and often general nature of disclosures concerning risk objects and the associated risk work. Narratives in both areas reflected the dual nature of image risk, referring both to potential controversies and to their public exposure. The analysis also identified narrative strategies aimed at allocating responsibility for risk to other social actors within the risk ecosystem.

Research limitations/implications: The study focuses on the largest Polish listed companies and on a single type of report. Future research could expand the empirical scope and incorporate broader contextual analyses of public exposure and media narratives.

Originality/value: The paper introduces a two-dimensional model of image (reputational) risk disclosures grounded in the organising risk perspective. The model provides a deeper understanding of the selective and strategic character of image risk narratives in corporate reporting.

Keywords: image risk, reputational risk, narrative reporting, risk disclosures, risk organising.

Wzorce rekomendacji dydaktycznych generowanych przez sztuczną inteligencję w nauczaniu rachunkowości – analiza jakościowa odpowiedzi modelu ChatGPT

MONIKA RAULINAJTYS-GRZYBEK, MARIUSZ KARWOWSKI,
ZUZANNA ŚWIERC

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest identyfikacja wzorców rekomendacji dydaktycznych generowanych przez narzędzie generatywnej sztucznej inteligencji w odniesieniu do projektowania procesu kształcenia na kierunkach związanych z rachunkowością w szkolnictwie wyższym.

Metodyka/podejście badawcze: Przeprowadzono badanie jakościowe oparte na analizie treści odpowiedzi wygenerowanych przez model językowy ChatGPT na zestaw ustrukturyzowanych promptów dotyczących projektowania procesu dydaktycznego. Analiza obejmowała dziewięć przedmiotów z obszaru rachunkowości. Zebrany materiał empiryczny poddano kodowaniu i analizie jakościowej z wykorzystaniem oprogramowania MAXQDA.

Wyniki: Wyniki badania wskazują, że rekomendacje generowane przez model koncentrują się przede wszystkim na metodach aktywizujących studentów, takich jak praca zespołowa, analiza przypadków oraz dyskusja moderowana. W zakresie weryfikacji wiedzy dominują formy oceny umożliwiające analizę rozumowania studentów, w szczególności pytania otwarte oraz zadania wymagające uzasadnienia odpowiedzi. Sztuczna inteli-

gencja jest najczęściej przedstawiana jako narzędzie wspierające analizę i refleksję, a nie jako system zastępujący aktywność poznawczą studentów.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badanie ma charakter eksploracyjny i opiera się na analizie treści generowanych przez model językowy, dlatego wyniki nie stanowią empirycznej oceny skuteczności proponowanych metod dydaktycznych w praktyce edukacyjnej.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi wkład do badań nad wykorzystaniem generatywnej sztucznej inteligencji w dydaktyce akademickiej poprzez identyfikację wzorców rekomendacji dydaktycznych generowanych przez modele językowe oraz ich interpretację w kontekście teorii uczenia się, która stanowi zbiór koncepcji wyjaśniających mechanizmy nabywania wiedzy oraz rolę uczącego się i nauczyciela w procesie edukacyjnym.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja w edukacji, dydaktyka rachunkowości, generatywna sztuczna inteligencja, ChatGPT, metody dydaktyczne, szkolnictwo wyższe.

Abstract

Purpose: The aim of the paper is to identify patterns of teaching recommendations generated by generative artificial intelligence (AI) tools in relation to the design of accounting education in higher education.

Methodology/approach: The study employs a qualitative research approach based on an analysis of responses generated by the ChatGPT language model to a set of structured prompts concerning instructional design. The analysis covered nine accounting courses. The empirical material was coded and analysed using qualitative content analysis supported by MAXQDA software.

Findings: The results indicate that the recommendations generated by the model most frequently concern student-active teaching methods, particularly teamwork, case analysis, and moderated discussion. In terms of assessment, the model's recommendations most frequently point to evaluation methods that allow for the verification of students' reasoning, such as open-ended questions and tasks requiring justification of answers. AI is primarily presented as a tool to support analysis and reflection rather than replacing students' cognitive activity.

Research limitations/implications: The study is exploratory and based on AI-generated content; therefore, the findings do not constitute an empirical evaluation of the effectiveness of the proposed teaching methods.

Originality/value: The paper contributes to the literature on generative AI in higher education by identifying patterns of AI-generated teaching recommendations and interpreting them within the context of learning theories, understood as a set of concepts that explain the mechanisms of knowledge acquisition, as well as the roles of the learner and the teacher in the educational process.

Keywords: artificial intelligence in education, accounting education, generative AI, ChatGPT, teaching methods, higher education.

Finansowanie i praktyka rachunkowości Instytutu Literackiego „Kultura” w latach 60. XX wieku

HALINA WANIAK-MICHALAK, KRZYSZTOF DEREJSKI, RAFAŁ ZARĘBSKI

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest wstępna analiza źródeł finansowania, kosztów i przychodów oraz praktyki rachunkowości Instytutu Literackiego w Paryżu w latach 60. XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem relacji między działalnością wydawniczą, działalnością misyjną oraz mechanizmami finansowania umożliwiającymi realizację celów ideowych środowiska skupionego wokół Jerzego Giedroycia.

Metodyka/podejście badawcze: Badania oparto na kwerendzie niepublikowanych materiałów archiwalnych pochodzących z Archiwum Instytutu Literackiego w Maisons-Laffitte, obejmujących m.in. dzienniki sprzedaży, dowody księgowe, bilanse, korespondencję, egodokumenty oraz dane finansowe publikowane na łamach „Kultury”. Zastosowano analizę jakościową i ilościową źródeł, uzupełnioną o porównanie danych finansowych w kontekście historycznym i organizacyjnym działalności Instytutu.

Wyniki: Analiza wykazała, że Instytut Literacki był w stanie w znacznym stopniu samofinansować swoją działalność dzięki sprzedaży książek i czasopism, przy jednoczesnym wsparciu działalności nienastawionej na zysk poprzez darowizny i Fundusz „Kultury”. Pomimo niespójności ewidencji księgowej oraz zmiennych kategorii rachunkowych możliwa jest rekonstrukcja podstawowych trendów finansowych, wskazujących na zdolność Instytutu do utrzymania płynności i względnej stabilności finansowej. Okresowe trudności były kompensowane wsparciem czytelników i pożyczkami, co nie prowadziło do trwałego uzależnienia od zewnętrznych źródeł finansowania.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Ograniczeniem badania jest niekompletność i niespójność zachowanej dokumentacji księgowej oraz brak jednolitej polityki rachunkowości Instytutu, co utrudnia pełną porównywalność danych między poszczególnymi latami. Wyniki otwierają jednak pole do dalszych badań nad ekonomicznymi aspektami funkcjonowania emigracyjnych instytucji kultury oraz zależności pomiędzy sytuacją finansową IL i realizacją jego celów misyjnych w kolejnych dekadach funkcjonowania.

Oryginalność/wartość: Artykuł otwiera nową perspektywę do badań nad środowiskiem paryskiej „Kultury”, ukazując jego funkcjonowanie nie tylko jako fenomenu intelektualnego, lecz także jako podmiotu gospodarczego działającego w warunkach emigracyjnych. Wykorzystanie niepublikowanych materiałów archiwalnych pozwala na pogłębioną analizę modelu finansowania i stopnia niezależności Instytutu Literackiego.

Słowa kluczowe: Instytut Literacki, „Kultura”, Jerzy Giedroyc, emigracja intelektualna, finanse, niezależność finansowa, rachunkowość.

Abstract

Purpose: The aim of this article is to provide a preliminary analysis of financing and the accounting practices of the Literary Institute in Paris during the 1960s, with particular emphasis on the relationship between its publishing activities, its mission, and the funding mechanisms that enabled the circle centred around Jerzy Giedroyc to achieve its ideological goals.

Methodology/approach: The research was based on a review of unpublished archival materials from the Literary Institute Archive in Maisons-Laffitte, including sales ledgers, accounting documents, balance sheets, correspondence, personal documents and financial data published in “Kultura”. Qualitative and quantitative analysis of the

sources was employed, supplemented by a comparison of financial data within the historical and organisational context of the Institute's activities.

Findings: The analysis showed that the Literary Institute was able to self-finance its activities to a significant extent through the sale of books and magazines, whilst supporting its non-profit activities through donations and the "Kultura" Fund. Despite inconsistencies in the accounting records and variable accounting categories, it is possible to reconstruct the basic financial trends, indicating the Institute's ability to maintain liquidity and relative financial stability. Periodic difficulties were offset by support from readers and loans, which did not lead to a lasting dependence on external sources of funding.

Research limitations/implications: A limitation of the study is the incompleteness and inconsistency of the surviving accounting records, as well as the lack of a uniform accounting policy at the Institute, which hinders the full comparability of data across different years. However, the findings open up scope for further research into the economic aspects of the functioning of émigré cultural institutions and the relationship between financial autonomy and ideological goals in the subsequent decades of the Literary Institute's existence.

Originality/value: The article opens a new perspective to research on the Parisian "Kultura" milieu, revealing its functioning not only as an intellectual phenomenon but also as an economic entity operating in an émigré context. The use of unpublished archival materials allows for an in-depth analysis of the Literary Institute's funding model and degree of independence.

Keywords: Literary Institute, "Kultura", Jerzy Giedroyc, intellectual emigration, finance, financial independence, accounting.

From regulatory anticipation to action: Materiality assessment disclosure under ESRS

MARLENA CIECHAN-KUJAWA, MONIKA PIETKIEWICZ

Abstract

Purpose: The aim of this study is to determine how companies adjust their disclosures on Materiality Assessment (MA) in response to anticipated regulation during the transitional period preceding the mandatory implementation of the European Sustainability Reporting Standards (ESRS).

Methodology/approach: The analysis is based on 100 reports published by Polish companies. Using a six-point disclosure scale, we assess the depth of MA disclosures. OLS regression identifies determinants of disclosure quality. The study draws on institutional and signalling theory.

Findings: MA disclosure during the transitional period exhibits substantial heterogeneity. While some firms provide comprehensive, methodologically grounded materiality analyses, many limit disclosures to general statements. Stakeholder engagement, recognised reporting frameworks – especially early ESRS adoption – and external assurance are positively associated with disclosure depth. Firm size, sector affiliation, and ESG index membership are not statistically significantly associated with the level of MA disclosures, whereas financial leverage shows a weak negative association with MA disclosures. The results suggest that the MA-related disclosures are driven primarily by normative pressures and signalling incentives rather than structural firm attributes.

Originality/value: The study demonstrates how regulatory anticipation influences voluntary sustainability disclosures. It highlights the role of early ESRS adoption as a signal of organisational preparedness.

Practical implications: The findings suggest that firms can enhance MA credibility during regulatory transitions by strengthening stakeholder engagement, adopting recognised standards early, and securing external assurance.

Keywords: materiality assessment, sustainability reporting, regulatory anticipation, institutional theory, signalling theory.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest ustalenie, w jaki sposób przedsiębiorstwa dostosowują ujawnienia oceny istotności (MA) w odpowiedzi na zapowiedź regulacji w okresie przejściowym poprzedzającym obowiązkowe wdrożenie ESRS.

Metodyka/podejście badawcze: Analizie poddano 100 raportów polskich spółek. Wykorzystując sześciostopniową skalę ujawniania informacji, oceniono szczegółowość MA. Regresja OLS pozwoliła zidentyfikować determinanty jakości ujawnianych informacji. Badanie opiera się na teorii instytucjonalnej i sygnalizacji.

Wyniki: Ujawnienia MA w okresie przejściowym wykazują znaczną heterogeniczność. Niektóre firmy przedstawiają kompleksowe analizy istotności, wiele ogranicza się jednak do ogólnych stwierdzeń. Zaangażowanie interesariuszy, uznane ramy sprawozdawczości – zwłaszcza wczesne wdrożenie ESRS – oraz zewnętrzna weryfikacja mają pozytywny wpływ na szczegółowość ujawnianych informacji. Wielkość firmy, przynależność do sektora i obecność w indeksach ESG nie są statystycznie istotnie związane z poziomem ujawnień dotyczących MA, podczas gdy dźwignia finansowa wykazuje słabą ujemną zależność z poziomem ujawnień MA. Wyniki sugerują, że ujawnienia MA wynikają przede wszystkim z presji normatywnej i bodźców sygnalizacyjnych, a nie ze strukturalnych cech firmy.

Oryginalność/wartość: Rozpoznano, jak przewidywanie zmian regulacyjnych wpływa na dobrowolne ujawnianie informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju. Wyniki wskazują na znaczenie wczesnego wdrożenia ESRS jako sygnału przygotowania organizacji.

Implikacje praktyczne: Przedsiębiorstwa mogą zwiększyć wiarygodność MA w okresie zmian regulacyjnych poprzez wzmocnienie zaangażowania interesariuszy, wczesne wdrożenie uznanych standardów oraz uzyskanie zewnętrznego potwierdzenia zgodności.

Słowa kluczowe: ocena istotności; sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju; antycypacja zmian regulacyjnych; teoria instytucjonalna; teoria sygnalizacji.

AI-based diagnosis of the continuity of research thought: A case study from the perspective of innovation and management accounting

ANNA KARMAŃSKA

Abstract

Purpose: This study presents an original test of whether generative artificial intelligence (AI) can detect the internal conceptual coherence within a set of papers produced over several years. The analysis is based on five papers on innovation in the insurance sector, evaluated using M365 Copilot (GPT-5 model).

Methodology/approach: The full texts of five conference papers, co-authored by the author of this study, were provided to the AI tool, and it was asked to reconstruct the conceptual development and main research direction across them.

Findings: The AI tool identified both the chronological order and thematic development of the articles, showing a consistent progression from general reflections on risk toward a more structured, taxonomic model. However, result quality depends strongly on prompt clarity and user experience.

Research limitations/implications: The small, specific sample limits generalisability, and the analysis is bound by the content provided and the model's current capabilities. AI can support self-assessment and exploration of research development but should not replace peer review or formal evaluation.

Originality/value: A literature check conducted by the tool suggests that this use of AI to analyse long-term conceptual coherence in an author's work is relatively new. The study contributes to the literature on AI in research methodology by applying AI to assess the development of a research agenda over time, rather than single publications. It shows that LLMs can connect dispersed ideas, highlight practical implications, and suggest future research directions, offering a useful tool for researchers reviewing the evolution of their own work.

Keywords: continuity of research thought, artificial intelligence in research evaluation, innovation in the insurance sector, process-based approach, management accounting.

Streszczenie

Cel: Artykuł przedstawia oryginalny test sprawdzający, czy generatywna sztuczna inteligencja (AI) potrafi wykryć wewnętrzną spójność koncepcyjną w zbiorze publikacji powstałych na przestrzeni kilku lat. Analiza opiera się na pięciu artykułach dotyczących innowacji w sektorze ubezpieczeniowym, poddanych ocenie z wykorzystaniem narzędzia M365 Copilot (model GPT-5).

Metodologia/podejście badawcze: Pełne teksty pięciu referatów konferencyjnych, współautorstwa autorki niniejszego artykułu, zostały przekazane narzędziu AI, które następnie poproszono o odtworzenie rozwoju koncepcji oraz głównego kierunku badań obecnych w tych pracach.

Wyniki: Narzędzie AI prawidłowo rozpoznało zarówno chronologiczną kolejność, jak i rozwój tematyczny analizowanych artykułów, wskazując na konsekwentną ewolucję od ogólnych rozważań nad ryzykiem do bardziej uporządkowanego modelu taksonomicznego. Jakość uzyskanych rezultatów zależy jednak w istotnym stopniu od precyzji sformułowanego promptu oraz doświadczenia użytkownika.

Ograniczenia badawcze/implikacje: Niewielka i specyficzna próba badawcza ogranicza możliwość uogólniania wyników, a sama analiza jest uwarunkowana zarówno dostarczoną treścią, jak i aktualnymi możliwościami modelu. Sztuczna inteligencja może wspierać samoocenę i analizę rozwoju dorobku naukowego, nie powinna jednak zastępować recenzji naukowej ani formalnej oceny badań.

Originalność/wartość: Analiza literatury przy użyciu narzędzia AI wskazuje, że wykorzystanie AI do analizy długookresowej spójności koncepcyjnej w dorobku jednego autora jest podejściem stosunkowo nowym. Badanie wnosi wkład do literatury dotyczącej zastosowań AI w metodologii badań naukowych, poprzez wykorzystanie sztucznej inteligencji do oceny rozwoju programu badawczego w czasie, a nie pojedynczych publikacji. Pokazuje ono, że modele LLM potrafią łączyć rozproszone idee, uwydatniać ich praktyczne implikacje oraz sugerować kierunki dalszych badań, oferując badaczom użyteczne narzędzie do analizowania ewolucji własnego dorobku naukowego.

Słowa kluczowe: ciągłość myśli badawczej, sztuczna inteligencja w ocenie naukowej, innowacyjność w sektorze ubezpieczeń, podejście procesowe, rachunkowość zarządcza.

The usefulness and quality of the information provided by Polish local governments in financial and budgetary reports

MAGDALENA KOWALCZYK

Abstract

Purpose: This study assesses the usefulness and quality of information contained in the financial and budget reports of local government units (LGUs) for management purposes, from the perspective of accountants. Stakeholder theory was adopted as the theoretical framework.

Methodology/approach: The article uses a survey method and document analysis to answer the research questions. The surveys were conducted between January and February of 2025 in Polish LGUs. The document analysis included statements issued by the National Council of the Regional Chambers of Audit for the period 2013–2023.

Findings: The research suggests that financial and budget statements are a crucial source of information for managing LGUs. However, the respondents indicate that the statements (especially the budget statements) need to be simplified due to their complexity. The quality of information included in statements also needs continuous improvement in many areas, as shown by audits conducted by the Regional Chambers of Audit (RCA).

Research limitations: This study has limitations. The first relates to the choice of research tool – an online survey. The second limitation is the small number of respondents, as the survey only covered a small proportion of Polish municipalities, and the results represent the views of one group of stakeholders.

Originality/value: The article makes an important contribution to research into the usefulness and quality of public sector reporting. The article will be useful for both practitioners and researchers.

Keywords: information, quality, reporting, local government units, stakeholder theory.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest ocena przydatności i jakości informacji, zawartych w sprawozdaniach finansowych i budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, na potrzeby zarządzania z perspektywy księgowych. Jako podstawę teoretyczną wykorzystano teorię interesariuszy.

Metodyka/podejście badawcze: W artykule wykorzystano badania ankietowe oraz analizę dokumentów w celu odpowiedzi na pytania badawcze. Ankietę przeprowadzono od stycznia do lutego 2025 roku. w polskich jednostkach samorządu terytorialnego. Badanie dokumentów obejmowało sprawozdania przygotowane przez Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych. Przeanalizowano sprawozdania obejmujące okres od 2013 do 2023 roku.

Wyniki: Przeprowadzone badania sugerują, że sprawozdania finansowe i budżetowe stanowią podstawowe źródło informacji dla zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego. Respondenci wskazują jednak, że sprawozdania (zwłaszcza sprawozdania budżetowe) wymagają uproszczenia ze względu na ich złożony charakter. Jakość informacji zawartych w sprawozdaniach również wymaga poprawy w wielu obszarach, na co wskazują wyniki kontroli przeprowadzonych przez regionalne izby obrachunkowe.

Ograniczenia badania: Niniejsze badanie ma pewne ograniczenia. Pierwsze z nich dotyczy wyboru narzędzia badawczego. W badaniu wykorzystano ankietę internetową.

Drugim ograniczeniem jest niewielka liczba respondentów, ponieważ ankieta objęła jedynie niewielką część polskich gmin, a wyniki odzwierciedlają poglądy tylko jednej grupy interesariuszy.

Oryginalność/wartość: Artykuł stanowi ważny wkład w badania nad użytecznością i jakością sprawozdawczości sektora publicznego. Artykuł może być przydatny zarówno dla praktyków, jak i naukowców.

Słowa kluczowe: informacja, jakość, sprawozdawczość, jednostki samorządu terytorialnego, teoria interesariuszy.

Performance measurement system maturity and financial resilience in SMEs: The mediating role of managerial decision quality

BARTŁOMIEJ NITA

Abstract

Purpose: This study examines how KPI system maturity, managerial decision quality, and financial resilience interrelate in SMEs. It tests a partial mediation model, positing that KPI system maturity affects financial resilience directly and indirectly, through improved managerial decision quality.

Methodology/research approach: Analysis is based on survey data from 218 Polish SMEs, with respondents in managerial or financial roles overseeing performance measurement. Relationships were analysed using OLS regression and bootstrap mediation with 5,000 resamples.

Findings: Results indicate that KPI system maturity boosts managerial decision quality, thereby strengthening financial resilience. Mediation analysis shows that managerial decision quality partially mediates the effect of KPI system maturity on financial resilience. Thus, mature KPI systems improve financial resilience both directly – by enabling monitoring and control – and indirectly, by improving decision-making.

Research limitations/implications: This study relies on cross-sectional survey data and managerial perceptions, limiting causal inference. Future work can use longitudinal designs, objective financial data, and cross-country analysis to better validate links.

Originality/value: The study shows that KPI system maturity is a managerial capability that improves decision quality and supports financial resilience in SMEs, thus advancing research on performance measurement systems beyond simple adoption.

Keywords: performance measurement systems, KPI system maturity, managerial decision quality, financial resilience, SMEs, management control systems.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest zbadanie zależności między dojrzałością systemu KPI, jakością decyzji menedżerskich oraz odpornością finansową małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). W badaniu zweryfikowano model zakładający, że dojrzałość systemu KPI wpływa na odporność finansową zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio – poprzez poprawę jakości decyzji menedżerskich.

Metodyka/podejście badawcze: Analiza opiera się na danych ankietowych pozyskanych od 218 MŚP działających w Polsce, których respondentami były osoby pełniące funkcje menedżerskie lub finansowe odpowiedzialne za pomiar dokonań i raportowanie.

Zależności między zmiennymi analizowano z wykorzystaniem regresji metodą najmniejszych kwadratów (OLS) oraz analizy efektów pośrednich z zastosowaniem procedury bootstrap obejmującej 5000 powtórzeń. W analizie uwzględniono zmienne kontrolne odnoszące się do wielkości przedsiębiorstwa, okresu jego funkcjonowania, branży oraz poziomu cyfryzacji.

Wyniki: Wyniki wskazują, że dojrzałość systemu KPI pozytywnie wpływa na jakość decyzji menedżerskich, która z kolei wzmacnia odporność finansową przedsiębiorstw. Analiza wykazała, że jakość decyzji menedżerskich pełni częściowo rolę pośredniczącą w relacji między dojrzałością systemu KPI a odpornością finansową. Oznacza to, że dojrzałe systemy KPI wspierają odporność finansową zarówno poprzez usprawnienie procesów decyzyjnych, jak i dzięki bezpośrednim efektom związanym z monitorowaniem i kontrolą działalności.

Ograniczenia badania/implikacje: Badanie opiera się na danych przekrojowych oraz ocenach formułowanych przez respondentów, co ogranicza możliwość wnioskowania o charakterze przyczynowo-skutkowym. Przyszłe badania mogłyby wykorzystywać dane gromadzone w dłuższym horyzoncie czasowym (badania longitudinalne), obiektywne wskaźniki finansowe oraz analizy porównawcze między krajami.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi wkład do literatury poprzez integrację badań nad dojrzałością systemów pomiaru dokonań, jakością decyzji menedżerskich oraz odpornością finansową MŚP w ramach jednego modelu empirycznego. Wyniki wskazują, że dojrzałość systemu KPI stanowi zdolność menedżerską wspierającą podejmowanie decyzji oraz wzmacniającą odporność finansową przedsiębiorstw.

Słowa kluczowe: systemy pomiaru dokonań, dojrzałość systemu KPI, jakość decyzji menedżerskich, odporność finansowa, MŚP, systemy kontroli zarządczej.

EU Taxonomy disclosures as a regulatory and narrative instrument: Evidence from Polish listed companies

ALEKSANDRA SULIK-GÓRECKA

Abstract

Purpose: Drawing on institutional theory, legitimacy theory, and signaling theory, this article examines whether EU Taxonomy disclosures provide a coherent narrative of corporate sustainability transformation and explores their role as both a regulatory and a communicative instrument in sustainability reporting.

Methodology/approach: The study combines an analysis of the European regulatory framework and prior literature with a qualitative content analysis of taxonomy-related indicators (turnover, capital expenditure (CapEx), and operating expenditure (OpEx)) disclosed by 58 companies listed on the Warsaw Stock Exchange in their reports for 2022–2023. The narrative value of taxonomy disclosures was assessed through the analysis of indicator consistency, year-to-year stability, green operating profit, and patterns observed across turnover, CapEx, and OpEx indicators.

Findings: The results reveal substantial differences across sectors and companies. While taxonomy disclosures enhance quantitative transparency and comparability, their narrative value remains limited because turnover, CapEx, and OpEx indicators often provide inconsistent signals regarding sustainability transformation. In many industries, taxonomy-aligned investments substantially exceed taxonomy-aligned revenues, suggesting an investment–revenue gap.

Research limitations/implications: The study is limited to Polish listed companies and the first two years of mandatory taxonomy reporting.

Originality/value: The article contributes to the emerging literature on the EU Taxonomy by examining the narrative value of primary taxonomy disclosures. The findings suggest that taxonomy disclosures perform regulatory, signaling, and legitimizing functions, although their narrative coherence remains limited.

Keywords: CSRD, ESG, ESRS, sustainability reporting, greenwashing.

Streszczenie

Cel: W nawiązaniu do teorii instytucjonalnej, teorii legitymizacji oraz teorii sygnalizacji, celem artykułu jest weryfikacja, czy ujawnienia związane z Taksonomią UE dostarczają spójnej narracji dotyczącej transformacji przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonego rozwoju oraz zbadanie ich roli jako instrumentu regulacyjnego i komunikacyjnego w raportowaniu zrównoważonego rozwoju.

Metodyka/podejście badawcze: Badanie łączy analizę europejskich regulacji oraz dotychczasowej literatury z jakościową analizą treści wskaźników związanych z Taksonomią UE (przychody, CapEx i OpEx), ujawnianych przez 58 spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie w raportach za lata 2022–2023. Wartość narracyjna ujawnień taksonomicznych została oceniona poprzez analizę spójności wskaźników, ich stabilności w czasie, zielonego zysku operacyjnego oraz wzorców obserwowanych między wskaźnikami przychodów, CapEx i OpEx.

Wyniki: Wyniki wskazują na istotne różnice między sektorami i przedsiębiorstwami. Chociaż ujawnienia taksonomiczne zwiększają przejrzystość i porównywalność danych ilościowych, ich wartość narracyjna pozostaje ograniczona, ponieważ wskaźniki przychodów, CapEx i OpEx często dostarczają niespójnych sygnałów dotyczących transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju. W wielu branżach nakłady inwestycyjne zgodne z Taksonomią znacząco przewyższają przychody zgodne z Taksonomią, co wskazuje na występowanie luki między inwestycjami a generowanymi przychodami.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badanie obejmuje wyłącznie polskie spółki giełdowe oraz pierwsze dwa lata obowiązkowego raportowania zgodnego z Taksonomią UE.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi wkład do rozwijającej się literatury dotyczącej Taksonomii UE poprzez analizę wartości narracyjnej pierwotnych ujawnień taksonomicznych. Wyniki sugerują, że ujawnienia taksonomiczne pełnią funkcje regulacyjne, sygnalizacyjne i legitymizacyjne, jednak ich spójność narracyjna pozostaje ograniczona.

Słowa kluczowe: CSRD, ESG, ESRS, sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju, ekologiczne pozory.

Spillover effect of technology perception in accounting information systems: Evidence from structured e-invoicing

MACIEJ ANDRZEJ TUSZKIEWICZ, OLGA GRZYBEK,
EWA WANDA MARUSZEWSKA

Abstract

Purpose: This research investigates whether perceptions of invoice-processing technologies currently operating in accounting information systems (AIS) are associated with

accountants' attitudes toward a new, related invoice-processing technology. The study interprets these associations from a spillover perspective.

Methodology/approach: The study employs regression analysis using data from a survey experiment conducted among 128 professional accountants in Poland. The independent variables are perceived risk of using technology in AIS, technology type, namely Robotic Process Automation (RPA) or Artificial Intelligence (AI), and perceived output accuracy. The dependent variable was operationalized as attitude toward structured e-invoicing.

Findings: The results show that accountants who perceive higher technology risk express less favorable attitudes toward the newly implemented structured e-invoicing. In contrast, when accountants perceive that all technologies provide similar accuracy, their attitude toward e-invoicing rises. Additionally, exposure to AI technology is associated with more favorable attitudes than RPA, and the interaction indicates that AI partially mitigates the negative effect of perceived technology risk.

Research limitations: The research is based on data from a single country. The study does not directly observe the cognitive transfer mechanism, and perceived risk was measured only for the assigned technology condition.

Originality/value: The study provides a novel perspective by showing how existing technologies within AIS are associated with attitudes toward newly adopted technologies within the same invoice-processing environment, using structured e-invoicing in Poland as the empirical setting.

Keywords: AI, accounting, attitude toward technology, e-invoicing, Polish National System of e-Invoices (KseF), Robotic Process Automation (RPA).

Streszczenie

Cel: Niniejsze badanie weryfikuje, czy postrzeganie technologii przetwarzania faktur funkcjonujących w systemach informatycznych rachunkowości (SIR) wiąże się z nastawieniem księgowych wobec nowej, powiązanej technologii przetwarzania faktur. Zależności te są interpretowane z perspektywy efektu rozlania.

Metodyka/podejście badawcze: W badaniu wykorzystano analizę regresji opartą na danych z eksperymentu ankietowego wśród 128 księgowych w Polsce. Zmiennymi niezależnymi są: postrzegane ryzyko związane z wykorzystaniem technologii w SIR, rodzaj technologii, tj. automatyzacja procesów zrobotyzowanych (RPA) lub sztuczna inteligencja (AI) oraz postrzegana dokładność wyników pracy technologii. Zmienna zależna została zoperacjonalizowana jako postawa wobec ustrukturyzowanego e-fakturowania.

Wyniki: Wyniki pokazują, że księgowi, którzy postrzegają wyższe ryzyko związane z wykorzystaniem automatyzacji w SIR, wykazują mniej przychylne nastawienie do wdrażanego ustrukturyzowanego e-fakturowania. Z kolei u księgowych, którzy uważają, że wszystkie technologie zapewniają podobną dokładność, wzrasta pozytywne nastawienie do ustrukturyzowanego e-fakturowania. Ponadto ekspozycja na technologię AI wiąże się z bardziej przychylnym nastawieniem niż w przypadku RPA, a interakcja pokazuje, że AI częściowo łagodzi negatywny wpływ postrzeganego ryzyka technologicznego.

Ograniczenia badawcze: Badanie opiera się na danych z jednego kraju. Nie obserwuje ono bezpośrednio poznawczego mechanizmu transferu, a postrzegane ryzyko mierzono wyłącznie dla przypisanego warunku technologicznego.

Oryginalność/wartość: Badanie oferuje nową perspektywę, pokazując, w jaki sposób postrzeganie istniejących technologii w ramach SIR może wiązać się z nastawieniem wobec innej powiązanej technologii w tym samym środowisku przetwarzania faktur, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego e-fakturowania w Polsce jako kontekstu empirycznego.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, rachunkowość, nastawienie względem technologii, e-fakturowanie, Krajowy System e-Faktur (KSeF), automatyzacja procesów zrobotyzowanych.